Lausuntopyyntö

27.04.2026 VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää erityisesti jakelussa mainittuja tahoja antamaan lausuntonsa liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki lapsen erityisestä suojelusta. Nykyinen lastensuojelulaki kumottaisiin. Lisäksi esityksessä muutettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, oppilas- ja opiskeluhuollosta annettua lakia, terveydenhuoltolakia sekä lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lisäksi esitys sisältää teknisluonteisia muutoksia useisiin muihin lakeihin.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus uudistaa lastensuojelulainsäädännön. Tämä esitys toteuttaa uudistamisen toista vaihetta. Esitys kytkeytyy samanaikaisesti eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin jatkossa uudesta lapsiperhepalvelusta ja jatkossa osaa nykyisistä lastensuojelun avohuollon tukitoimista toteutettaisiin lapsiperhepalveluna. Muutoksilla edistetään hallitusohjelman mukaista varhaista tukea, moniammatillista lapsiperhetyötä ja lastensuojelun avopalveluja painottavaa palvelurakennetta.

Tällä esityksellä nykyinen lastensuojelulain rakenne ja sääntely selkiytettäisiin kokonaisuutena. Lastensuojelun asiakkuuden alkamista sekä huostaanoton ja sijaishuollon järjestämiseen velvoittavaa sääntelyä muutettaisiin. Tavoitteena on selkiyttää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välistä rajapintaa sekä hallitusohjelman mukaisesti tukea hyvinvointialueita uudistamaan palvelujaan perustuen palvelujen tarkoituksenmukaiseen porrastukseen sekä siirtämään painopistettä perustasolle. Esityksellä myös kevennettäisiin lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän velvoitteita sekä mahdollistettaisiin lastensuojelulaitosten nykyistä joustavampi henkilöstön käyttö. Esityksellä mahdollistettaisiin turvahenkilöiden käyttö lastensuojelulaitoksissa sekä selkiytettäisiin Suomen viranomaisten toimivaltaa eräissä rajat ylittävissä tilanteissa. Lisäksi uudistettaisiin lastensuojelun edunvalvontaa koskevaa sääntelyä. Esitykseen sisältyy myös ehdotus lisärahoituksesta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2026 budjettilakiaikataulussa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2027.

Ehdotettavaan uuteen lakiin lapsen erityisestä suojelusta on sisällytetty muutokset, joita on esitetty lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen hallituksen esityksessä (hallituksen esitys laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi, HE 149/2025 vp), joka on paraikaa eduskunnan käsittelyssä. Säännökset on sisällytetty ehdotettavaan lakiin siinä muodossa, kun ne on annettu eduskunnalle. Lisäksi esitykseen on sisällytetty muutosehdotukset, jotka sisältyvät hallituksen esitysluonnokseen laiksi vankeuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (VN/30248/2024). Esitysluonnos on ollut lausuttavana Lausuntopalvelussa 9.3.–24.4.2026.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. Lausunnot pyydetään toimittamaan Lausuntopalvelun kautta. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/18098/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta. Jos lausunto on jätetty Lausuntopalveluun, sitä ei tarvitse erikseen lähettää sosiaali- ja terveysministeriölle sähköpostitse tai kirjepostissa.

VAHVA-asianhallintajärjestelmää käyttäviä ministeriöitä pyydetään tallentamaan lausuntonsa myös VAHVAan asialle VN/18098/2025.

Kirjeitse lausunnon voi toimittaa osoitteeseen:
Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla, tunnus STM057:00/2025. Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki Lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä Lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon sähköpostitse tai postitse toimitettuja lausuntoja Lausuntopalvelussa, vaan ainoastaan hankkeen julkisilla hankesivuilla.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään ystävällisesti antamaan viimeistään 8.6.2026. Vain määräaikaan mennessä saapuneet lausunnot otetaan huomioon.

Lausuttava materiaali (pääasiallinen sisältö ja lapsen erityistä suojelua koskevan lakiluonnoksen pykälät) koskien ruotsinkielistä hallituksen esitysluonnosta julkaistaan 11.5.2026. Ruotsinkieliset lausunnot pyydetään ystävällisesti antamaan viimeistään 15.6.2026.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Hallitusneuvos Tiina Muinonen, puh. 02951 63185, etunimi.sukunimi@gov.fi
Neuvotteleva virkamies Susanna Hoikkala, puh. 02951 63482, etunimi.sukunimi@gov.fi (poissa 11.–18.5.2026)
Lakimies Johanna Peltorinne, puh. 02951 63411, etunimi.sukunimi@gov.fi

Liitteet:

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi.pdf - Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Muistio_Valtioneuvoston asetus lastensuojelun edunvalvojan kulujen korvaamisesta ja palkkion suuruudesta.pdf - Muistio_Valtioneuvoston asetus lastensuojelun edunvalvojan kulujen korvaamisesta ja palkkion suuruudesta

Jakelu:

Abilita
Akava ry
A-klinikka Oy
A-klinikkasäätiö
Allianssi ry
Ammatillisten perhekotien liitto
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Ammattiliitto JHL
Ammattiliitto Jyty
Ammattiliitto Pro ry
Apotti
Aseman lapset ry
Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus
Attendo Oy
Barnavårdsföreningen i Finland rf
CGI

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Ehyt Ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Enroos Rosi, Lapsi- ja perhesosiaalityön dosentti
Ensi- ja turvakotien liitto ry
Espoon kaupunki
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus – Socca
Familar Oy
Folkhälsan
Folktinget
Harrikari Timo, Helsingin yliopisto
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Helsingin kaupunki
Hoivatie Oy
Humana Oy
Huoltaja-Säätiö
Hyvinvointiala Hali ry
Hyvinvointiala Hali ry
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Hätäkeskuslaitos
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiö Itla
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry
Julkisalojen koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Kaakinen Markus, Helsingin yliopisto
Kainuun hyvinvointialue
Kananoja Aulikki, ylisosiaalineuvos
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kirkon alat ry
Kommunernas socialtjänst KST
Korkein hallinto-oikeus
Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
Kuntaliitto
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutetun toimisto

Lapsioikeusjuristit ry
Lastensuojelun keskusliitto ry
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lupa- ja valvontavirasto
Länsi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Mediconsult
Mielenterveyden keskusliitto
Niuvanniemen sairaala, NEVA-yksikkö
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Osallisuuden aika ry
Oulun kaupunki
Pelastakaa lapset ry
Perhehoitoliitto
Perhekuntoutuskeskus Lauste
Pesäpuu ry
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue ja Oulun yliopistollinen sairaala
Pohjois-Savon hyvinvointialue ja Kuopion yliopistollinen keskussairaala
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Poliisihallitus
Punainen risti
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Pösö Tarja, professori emerita
Rikosseuraamuslaitos
Rinnekodit Oy
Romaniasiain neuvottelukunta RONK
Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus – FSKC Ab
Räty Tapio
Saamelaiskäräjät
Sakki ry (ammattiin opiskelevat)
Satakunnan hyvinvointialue
Sisäministeriö
Sisä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
SOS Lapsikylä
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Sosiaalihuollon professiojohtajien verkosto pj
Sosiaalityön tutkimuksen seura
Sosiaalityöntekijöiden seura
Sosnet
Sosnet
Sospro Oy
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen Kasper ry

Suomen lastenpsykiatriayhdistys
Suomen Lukiolaisten Liitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Mielenterveys ry
Suomen nuorisopsykiatrinen yhdistys
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry
Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
Suomen psykiatriyhdistys
Suomen sosiaalioikeudellinen seura
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopistollinen keskussairaala, EVA-yksikkö
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Tehy ry
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL
Terveyssosiaalityö ry
TietoEVRY
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Tuomioistuinvirasto
Turun hallinto-oikeus
Turun kaupunki
Työ- ja elikeinoministeriö
Työterveyslaitos TTL
Vaasan hallinto-oikeus
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtion lastensuojeluyksiköt, Valtion koulukodit
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö Vamlas
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue ja Turun yliopistollinen keskussairaala
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Ålands landskapsregering

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

- ○ Ministeriö tai valvontaviranomainen
- ○ Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS
- ○ Muu julkinen toimija
- ○ Ammatillinen järjestö tai edunvalvoja
- ○ Muu järjestö tai yhdistys
- ○ Yritys
- ○ Yliopisto tai ammattikorkeakoulu tai tieteellinen järjestö
- ○ Yksityishenkilö
- ○ Muu

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

- ○ Kyllä
- ○ Ei
- ○ Osittain
- ○ Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

- ○ Kyllä
- ○ Ei
- ○ Osittain
- ○ Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

3. Mikä seuraavista vaihtoehdoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

- Sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän ehdottama laaja uudistaminen (ks. HE-luonnoksen kohta 5.1.1.)
- Nyt esitetty ratkaisu
- Rajatumpi uudistus (esim. pelkkä ilmoitus- ja arviointikäytäntöjen täsmentäminen)
- Vain jälkihuollon siirto sosiaalihuoltolakiin
- Nykytilan säilyttäminen

Perustelut tiiviisti

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

- Kyllä

- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

- Kyllä
- Ei
- Osittain

- Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

27. Vapaamuotoiset huomiot

Iivari Annakaisa
Sosiaali- ja terveysministeriö

Muinonen Tiina
Sosiaali- ja terveysministeriö